

Επιμέλεια: Κατερίνα Τσεκούρα

Παροράματα τεύχους 105

Στη λεζάντα αρ. 3 του άρθρου «Η ιατρική στη σύγχρονη Ελλάδα» της Ντ. Τράκα, σελ. 8:

—όπου «κοχλικόν» να διαβαστεί «κολχικόν».

—όπου «la rhumatisme» να διαβαστεί «le rhumatisme».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Λαθρανασκαφές

Έξαρση των λαθρανασκαφών στην περιοχή του Ολύμπου έχουν καταγγείλει εδώ και μήνες οι αρμόδιοι της ΚΖ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, καλώντας τους κατοίκους της περιοχής να ευαισθητοποιηθούν καταγγέλοντας τυχόν ύποπτες κινήσεις. Αφορμή για την επισήμανση της Εφορείας στάθηκε η καταστροφή μέρους μυκηναϊκού πιθανώς νεκροταφείου προκειμένου να κατασκευαστεί από ιδιώτη μικρός ναός.

Άγαλμα του Αδριανού

Στη Σαγαλασόο, πόλη της Πισιδίας στην Τουρκία, ήρθε στο φως ένα από τα ωραιότερα αγάλματα του ρωμαίου αυτοκράτορα Αδριανού, κατά τη διάρκεια των ανασκαφικών εργασιών που η βελγική αρχαιολογική αποστολή διεξάγει συστηματικά στην περιοχή από το 1990. Το μαρμάρινο κολοσσικό άγαλμα (το πόδι του μόνο έχει ύψος 1,5 μ.) ήταν στημένο στο χώρο των λουτρών, των οποίων η κατασκευή ξεκίνησε επί των ημερών του Αδριανού.

Ανασκαφές Δεσποτικού

Το ένα από τα τρία νησιά στα δυτικά της Αντιπάρου κρύβει ακόμη, όπως φαίνεται, πολλά ενδιαφέροντα ευρήματα για την αρχαιολογική κοινότητα. Στις ανασκαφές έχουν αποκαλυφθεί, μεταξύ άλλων, τρία ακόμα κτίσματα του αρχαϊκού ιερού που ήταν αφιερωμένο στον Απόλλωνα και την Άρτεμη, καθώς και κυκλική κατασκευή – πιθανώς πύργος.

Πλοίο των Βίκινγκς κάτω από πλατεία

Σύμφωνα με έρευνες που έκανε χρησιμοποιώντας ειδικό ραντάρ ο

καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Νότινχαμ Στίβεν Χάρντινγκ, ένα πλοίο των Βίκινγκς ηλικίας 1.000 ετών είναι πιθανότατα θαμμένο κάτω από πλατεία στην επαρχία Μέρσισαϊντ της Μεγάλης Βρετανίας.

Δενδροφύτευση του Κρονίου λόφου στην Ολυμπία

Χαμηλή βλάστηση επιλέχθηκε για τον Κρόνιο λόφο στην αρχαία Ολυμπία, ο οποίος κήκε στις πυρκαγιές του περασμένου καλοκαιριού. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό, λοιπόν, η περιοχή θα πρέπει να έχει πρασινίσει έως τον Μάρτιο του 2008 –οπότε έχει προγραμματιστεί η αφή της ολυμπιακής φλόγας–, ενώ για την ολοκλήρωση του έργου έχει οριστεί ένας χρονικός ορίζοντας έως το 2012, έτος που θα διεξαχθούν οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Λονδίνου. Θα φυτευθούν συνολικά 26 διαφορετικά είδη φυτών, κατά προτίμηση ανθεκτικών στη φωτιά: δάφνες, μυρτιές, λυγαριές, αιωνόβιες ελιές που θα μεταφερθούν από την Κρήτη κ.λπ.

Νεώσοικοι Μικρολίμανοι

Πολλές είναι οι αντιδράσεις σχετικά με την κατασκευή στεγάστρου από γυαλί το οποίο θα αποτελεί ταυτόχρονα και το δάπεδο του εστιατορίου που πρόκειται να κτιστεί πάνω από τους εδώ και μια δεκαετία ανεσκαμμένους νεωσοίκους της περιοχής Μικρολίμανο. Η απόφαση λήφθηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, με το επιχείρημα ότι η απαλλοτρίωση είναι αδύνατη λόγω έλλειψης χρημάτων, ενώ έτσι θα προστατευθούν και οι αρχαιότητες που όλα αυτά τα χρόνια παραμένουν εκτεθειμένες στις καιρικές συνθήκες. Οι κάτοικοι, ωστόσο, διαφωνούν σθεναρά και, σύμφωνα με δημοσιεύματα του ημερήσιου Τύπου, έφθασαν έως και στο Συμβούλιο της Επικρατείας για το θέμα.

Αναστήλωση Παρθενώνα

Με περικοπές, δυστυχώς, στη χρηματοδότηση προχωρούν οι αναστηλωτικές εργασίες στον Ιερό Βράχο της αθηναϊκής Ακρόπολης. Μέχρι στιγμής τα έργα αφορούσαν κυρίως στη βόρεια και ανατολική πλευρά του μνημείου που παρουσίαζαν τα περισσότερα προβλήματα, ενώ το περασμένο καλοκαίρι έγινε και μια πρώτη διάγνωση σχε-

τικά με την κατάσταση διατήρησης της δυτικής πλευράς, που αποτελεί την πρώτη που αντικρίζει ο επισκέπτης ανεβαίνοντας. Η φθορά των μετοπών και των μεταλλικών συνδέσμων, καθώς και η κάμψη του επιστυλίου, αποτελούν τα σοβαρότερα προβλήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ειδικοί.

Αναστήλωση της κατοικίας του βασιλιά Φίλιππου

Εγκρίθηκε εδώ και μήνες από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο η αποκατάσταση του ανακτόρου των Αιγών, οικοδομήματος σημαντικού όχι μόνο λόγω της ιστορίας του αλλά και εξαιτίας του γεγονότος ότι αποτελεί ένα εξαιρετικό δείγμα δημόσιας και ιδιωτικής αρχιτεκτονικής.

Προγραμματίζεται ο φωτισμός των Μυκηνών

Οι προσπάθειες με στόχο να εφαρμοστεί η μελέτη φωτισμού του αρχαιολογικού χώρου των Μυκηνών συνεχίζονται, καθώς είναι αναγκαία για πολλούς λόγους: ανάδειξη του μνημείου, προσέλκυση τουριστών, αποτροπή της αρχαιοκαπηλίας. Ευχόμαστε να επιτευχθεί σύντομα, καθώς είναι κρίμα να μην υφίσταται ένα τόσο βασικό έργο σε ένα μνημείο τέτοιας εμβέλειας.

Για την ανάδειξη της Λύττου

Κοινό μνημόνιο συνεργασίας υπεγράφη πριν από μερικούς μήνες ανάμεσα στο Δήμο Καστελίου και στην ΚΓ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο επιστημονικού συνεδρίου για την ιστορικότητα της Λύττου (9-11.11.2007). Κοινό στόχο των δύο φορέων αποτελεί η οργάνωση σχεδίου ανάδειξης και προστασίας του αρχαιολογικού χώρου.

Νομισματικό Μουσείο

Στις 11 Δεκεμβρίου 2007 παρουσιάστηκε στο κοινό η νέα μόνιμη έκθεση και οι δραστηριότητες του Νομισματικού Μουσείου στην Αθήνα. Την ίδια μέρα πραγματοποιήθηκαν και ξεναγήσεις στους χώρους του Ιλίου Μελάθρου, θαυμάσιου έργου του Τσίλλερ το οποίο πραγματικά κοσμεί το κέντρο της Αθήνας.

Επέτειος 75 χρόνων

Στο Αμφιθέατρο του Νέου Μουσείου Μπενάκη γιορτάστηκαν τα 75

χρόνια από την ίδρυση του Ελληνικού Ιδρύματος στη Διεθνή Πανεπιστημιούπολη στο Παρίσι (1932-2007), σε εκδήλωση που διοργανώθηκε με την υποστήριξη του Υπουργείου Εξωτερικών και Πολιτισμού, της Ελληνικής Πρεσβείας στο Παρίσι, του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών αλλά και του Μουσείου Μπενάκη.

Poikiloi lithoi

Σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή της Αθήνας στις 5 Δεκεμβρίου 2007 παρουσιάστηκε στο επιστημονικό κοινό η πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη του Lorenzo Lazzarini σχετικά με τα πολύχρωμα μάρμαρα της αρχαίας Ελλάδας. Τίτλος της «Poikiloi lithoi, versicolores maculae: i marmi colorati della Grecia antica. Storia, uso, diffusione, cave, geologia, caratterizzazione scientifica, archeometria, deterioramento».

Μνημείο & Περιβάλλον

Το *Μνημείο & Περιβάλλον* είναι ένα ετήσιο διεθνές επιστημονικό περιοδικό που εκδίδεται από την «ΑΙΜΟΣ-Εταιρεία για τη Μελέτη της Μεσαιωνικής Αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων και της Προστασίας της», με την υποστήριξη του εκδοτικού οίκου University Studio Press. Από την έναρξη κυκλοφορίας του το 1993 μέχρι σήμερα, έχουν εκδοθεί 8 τεύχη και 2 αφιερώματα στα οποία έχουν δημοσιευθεί 150 εργασίες ελλήνων και ξένων επιστημόνων σε θέματα σχετικά με την έρευνα, την προστασία και την ανάδειξη των ιστορικών κατασκευών, συνόλων και τόπων. Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του 11ου τεύχους, γίνονται δεκτές για δημοσίευση πρωτότυπες επιστημονικές εργασίες στις κατηγορίες «Μελέτες» (3.500-8.000 λέξεις / εξετάζονται από κριτές) και «Συμβολές» (μέχρι 3.500 λέξεις / εξετάζονται από τη συντακτική επιτροπή). Στην ενότητα «Συμβολές» γίνονται δεκτά και ενημερωτικά άρθρα, απόψεις, απολογισμοί επιστημονικών συναντήσεων, ραπόρτα, παρουσιάσεις μελετών ή έργων υπό εξέλιξη, διατριβών και εκδόσεων (μέχρι 1.200 λέξεις), καθώς και μεταφρασμένα κείμενα. Για πληροφορίες, καθώς και αναλυτικές οδηγίες για τη σύνταξη και υποβολή άρθρων και εργασιών, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευ-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

θύνονται στην «ΑΙΜΟΣ - Εταιρεία για τη Μελέτη της Μεσαιωνικής Αρχιτεκτονικής των Βαλκανίων και της Προστασίας της», Καρακάσι 27, 54248 Θεσσαλονίκη, τηλ./fax: +30 2310 827973, +30 6997262223 (κ. Δ. Ζυγομαλάς), e-mail: mnimio_perivalon@yahoo.gr, δι-κτυακός τόπος: www.aimos.org. Προθεσμία υποβολής υλικού για το 11ο τεύχος: 31 Μαΐου 2008.

DVD για τη μετανάστευση των Ελλήνων στην Αμερική

Κυκλοφόρησε σχετικά πρόσφατα και πωλείται στο Μουσείο Μπενάκη και σε επιλεγμένα βιβλιοπωλεία το ντοκιμαντέρ της Μαρίας Ηλιού «Το ταξίδι: Το Ελληνικό Όνειρο στην Αμερική». Με βάση άγνωστο υλικό που ανακαλύφθηκε τυχαία από τη σκηνοθέτιδα σε διάφορα αμερικανικά αρχεία, ζωντανεύει εδώ η ιδιαίτερη ιστορία της μετανάστευσης και της ζωής των Ελλήνων στην Αμερική.

Μουσείο Μπενάκη

Στις 8 Δεκεμβρίου του περασμένου έτους εγκαινιάστηκε το νέο μικρό παράρτημα του κεντρικού πωλητηρίου του Μουσείου Μπενάκη στο «σπίτι της Πηνελόπης Δέλτα» στην Κηφισιά, όπου στεγάζονται τα Ιστορικά Αρχεία του Μουσείου. Επίσης, το τμήμα συντήρησης του μουσείου συνεργάζεται με την Thetis Authentics για τη λειτουργία «Αναλυτικού εργαστηρίου χαρακτηρισμού και σήμανσης υλικών», αναλαμβάνοντας γνωμοδοτήσεις σχετικά με αντικείμενα ιστορικής και αρχαιολογικής αξίας, καθώς και έργα τέχνης, τεκμηρίωση, έλεγχο αυθεντικότητας κ.λπ. Για περισσότερες πληροφορίες, www.thetis.gr.

Πανελλήνιος διαγωνισμός μαθητικής έκθεσης

Στις 2 Φεβρουαρίου 2008 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απένευσε τα βραβεία του Πανελληνίου Διαγωνισμού Μαθητικής Έκθεσης με θέμα την Ακρόπολη, την οποία διοργάνωσε η Ένωση Φίλων της Ακρόπολης.

Αρχαιολογικό... κάμπινγκ

Για 10η συνεχής χρονιά θα διοργανωθεί φέτος το καλοκαιρινό, αρχαιολογικού χαρακτήρα κάμπινγκ στην περιοχή Campobello di Licata της Σικελίας, για δύο χρονικές περιό-

δους: 28 Ιουλίου-9 Αυγούστου και 18-30 Αυγούστου. Η δραστηριότητα αυτή, που εντάσσεται στο πλαίσιο του λεγόμενου «Kalat Project» (www.kalat.org), αποτελεί σίγουρα μια πολύ καλή ευκαιρία για ντόπιους αλλά και ξένους να περάσουν ευχάριστα κάποιες μέρες, γνωρίζοντας τον αρχαιολογικό και ιστορικό πλούτο της περιοχής, και όλα αυτά χωρίς ιδιαίτερα υψηλό κόστος. Υπό την καθοδήγηση ειδικών αλλά και φοιτητών των σχετικών επιστημονικών κλάδων, όσοι συμμετέχουν φέρνουν σε πέρας ερευνητικές εργασίες (χαρτογράφηση της περιοχής, εργασίες καθαρισμού και συντήρησης αρχαιολογικών ευρημάτων, κινητών και ακίνητων κ.λπ.), ενώ παίρνουν μέρος και σε εκδρομές, ξεναγήσεις, διαπολιτισμικά παιχνίδια κ.λπ. Η εγγραφή στο πρόγραμμα έως τις 30 Απριλίου 2008 συνεπάγεται μικρή έκπτωση, ενώ για λεπτομέρειες και διευκρινίσεις μπορείτε να απευθυνθείτε στους υπευθύνους, είτε μέσω e-mail (campi@kalat.org) είτε τηλεφωνικά (+39 0922883508).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ιόνιο Πέλαγος

Ακόμη μια έκθεση με σπάνιους χάρτες οργάνωσε το Αρχείο Χαρτογραφίας του Ελληνικού Χώρου στο Πολιτιστικό Κέντρο του MIET, αυτή τη φορά με θέμα «Ιόνιο Πέλαγος. Χαρτογραφία και Ιστορία, 15ος-18ος αιώνες». Η έκθεση περιλαμβάνει, εκτός από χάρτες, ιστορικές μελέτες για τα Επτάνησα, τη βενετική κυριαρχία στο Ιόνιο, τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου και τη δράση των πειρατών (διάρκεια έκθεσης: 6.12.2007-4.5.2008). Αργυρώ Μαυροζούμη

Ο Τουταγχαμών στο Βρετανικό Μουσείο

«Ο Τουταγχαμών και η χρυσή εποχή των Φαραώ» τιτλοφορείται η έκθεση που εγκαινιάστηκε το περασμένο φθινόπωρο στον Θόλο της Χιλιετίας στη βρετανική πρωτεύουσα. Από το 1972 έχει να παρουσιαστεί στο Βρετανικό Μουσείο έκθεση με τα ευρήματα από τον τάφο του διάσημου Φαραώ και οι διοργανωτές ελπίζουν ότι και αυτή τη φορά θα προσελκύσει μεγάλο αριθμό επισκεπτών, παρά το γεγονός ότι η τιμή του εισιτηρίου είναι αισθητά αυξημένη.

Κρυμμένο Αφγανιστάν

Η περιοδεύουσα έκθεση που περιλαμβάνει 250 αρχαιολογικά αντικείμενα από τα 100.000 που άλλοτε φυλάσσονταν στο Εθνικό Μουσείο της Καμπούλ θα φιλοξενηθεί έως τις 20 Απριλίου 2008 στη Nieuwe Kerk του Άμστερνταμ. Χάρη στην κίνηση του διευθυντή του Μουσείου να τα κρύψει μυστικά σε τραπεζικό θησαυροφυλάκιο, διασώθηκαν τόσο από την εισβολή στην περιοχή των Σοβιετικών όσο και από τους Ταλιμπάν. Από το 2003 και εξής, και αφού προηγουμένως συντηρήθηκαν, άρχισε η περιοδεία της έκθεσης σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις, δίνοντας την ευκαιρία σε μεγάλο αριθμό επισκεπτών να γνωρίσουν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ιστορίας του Αφγανιστάν, στο έδαφος του οποίου συναντήθηκαν στο παρελθόν ο αρχαίος ελληνικός και ρωμαϊκός πολιτισμός με εκείνον της Ινδίας και της Κίνας.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Αρχιτεκτονική παράδοση την Εποχή του Χαλκού

«Αρχιτεκτονική παράδοση στην ανατολική Μεσόγειο την Εποχή του Χαλκού: Συγκλίσεις και Αποκλίσεις» είναι ο πλήρης τίτλος του διεθνούς συμποσίου που διοργανώνει ο Σύλλογος για τη Μελέτη και τη Διάδοση της Ελληνικής Ιστορίας στις 7 και 8 Μαΐου 2008 στο Μόναχο. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μετολογία και τη διεξαγωγή του μπορείτε να απευθύνεστε στον Δρα Απόστολο Κυριατσούλη (e-mail: Pkyriat@aol.com).

Το Αρχαιολογικό Έργο των Πανεπιστημίων στην Ελλάδα

Οι πανεπιστημιακές ανασκαφές που διεξάγονται στην ελληνική επικράτεια αποτέλεσαν το θέμα διημερίδας που οργάνωσε το Υπουργείο Πολιτισμού στο Αμφιθέατρο του Μεγάλου Καρατζά (κτίριο Εθνικής Τραπεζής), στις 6 και 7 Δεκεμβρίου 2007. Πλήθος ευρημάτων παρουσιάστηκαν, ενώ οι υποθέσεις και τα συμπεράσματα των καταξιωμένων επιστημόνων που ακούστηκαν σίγουρα προβληματίσαν με τρόπο γόνιμο το κοινό. Αναμένουμε λοιπόν με ενδιαφέρον τα Πρακτικά, που ελπίζουμε να εκδοθούν σύντομα.

Τεκμηρίωση, ψηφιοποίηση και ανάδειξη των Συλλογών της Αμερικανικής Σχολής

Μετά την επιτυχημένη ημερίδα με το παραπάνω θέμα, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 5.12.2007 στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη, η επόμενη συνάντηση ορίστηκε για τον ερχόμενο Μάιο στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, προκειμένου να παρουσιαστούν στο κοινό τα αποτελέσματα του εν λόγω έργου ολοκληρωμένου. Σκοπός του είναι η ανάπτυξη υποδομής και η ψηφιοποίηση εκδοτικών συλλογών, μουσειακών εκθεμάτων και βιβλιογραφιών της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών, καθώς και η δημιουργία ψηφιακών εφαρμογών για τη διάθεσή τους μέσω διαδικτύου.

Ακρωτήρι Θήρας

Οι ποικίλης θεματολογίας ομιλίες ειδικών επιστημόνων που ακούστηκαν κατά τη διάρκεια της διημερίδας που οργάνωσε η Αρχαιολογική Εταιρεία (15-16.12.2007) κάλυψαν πλήρως το θέμα της συνάντησης: «Ακρωτήρι Θήρας: Σαράντα χρόνια έρευνας (1967-2007)», αφήνοντας σίγουρα θετικές εντυπώσεις. Παραλλήλως οργανώθηκε και σχετική έκθεση (14.12.2007-31.3.2008).

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Διαλέξεις Απριλίου στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης

Για τον Απρίλιο του 2008 το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης έχει εντάξει στο πρόγραμμα εκδηλώσεων διάλεξη του Π. Τσολάκη, επίκουρου καθηγητή ΑΠΘ, με θέμα «Οι απαρχές της ναοδομίας στην αρχαία Ελλάδα» (9/4, ώρα 20:00), αλλά και του Λ. Παντεμαλή, καθηγητή ΑΠΘ, για το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης στην Αθήνα (17/4, ώρα 20:15).

Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή

Το έργο και τις δραστηριότητες της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής κατά το 2007 παρουσίασε ο διευθυντής της καθηγητής Emanuelle Greco στις 13.12.2007. Το ενδιαφέρον εστιάστηκε στη διάλεξη που έδωσε στην ίδια εκδήλωση και η αρχαιολόγος Clementina Panella, με θέμα τα «Εμβλήματα από τον Παλατίνο: πραγματικότητα και

σύμβολα της εξουσίας στην αυτοκρατορική Ρώμη». Η αρχαιολόγος, επικεφαλής στην ανασκαφή του λόφου, παρουσίασε τα μοναδικά εμβλήματα του ρωμαίου αυτοκράτορα Μαξεντίου, καθώς και πολλά αντικείμενα που χρησιμοποιούσε ο ίδιος στις δημόσιες εμφανίσεις του και διατηρούνται σε εξαιρετικά καλή κατάσταση. Τα αυτοκρατορικά αυτά κειμήλια θάφτηκαν στο λόφο Παλατίνο για να διασωθούν, όταν ο Μαξέντιος ηττήθηκε από τον Μέγα Κωνσταντίνο το 312 μ.Χ.

A.M.

Δρακόσπιτα

«Νότια Εύβοια: αρχαίοι πύργοι, οχυρώσεις και ο μύθος των Δρακόσπιτων» ήταν το θέμα για το οποίο μίλησε η αρχαιολόγος Μαρία Χιδίρογλου στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο στις 21.1.2008. Η αρχαιολόγος αναφέρθηκε εκτενώς στα κοινά δομικά χαρακτηριστικά των Δρακόσπιτων, όπως και στις θεωρίες για τη χρήση, το σκοπό και τη μυθολογία που ακολουθεί την κατασκευή αυτών των κτισμάτων στη Νότια Εύβοια.

A.M.

Αρχαία Άργιλος

Για την ανασκαφή της αρχαίας Άργιλου και τις εργασίες αναστήλωσης των μνημείων της τα τελευταία χρόνια μίλησε ο Ζήσης Μπόνιας, διευθυντής της ΙΗ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, 14.1.2008). Αναφέρθηκε εκτενώς στα σχέδια αποκατάστασης των οικισμών της αρχαίας Άργιλου και υποστήριξε ότι το κοινό ελληνοκαναδικό ανασκαφικό πρόγραμμα για τη Θράκη, που βρίσκεται σε εξέλιξη από το 1992 μέχρι σήμερα, έχει να προσφέρει πολλά στην έρευνα για την Άργιλο και την εξάπλωση του ελληνικού στοιχείου στο Βόρειο Αιγαίο και στη θρακική ενδοχώρα κατά την αρχαϊκή περίοδο. Όπως είπε, η αποκατάσταση θα είναι καλαίσθητη, ποιιστική και δομικά φιλόξενη να δεχτεί όσα νέα ευρήματα έρθουν στο φως. Η Άργιλος ήταν αποικία Ανδρών κοντά στην αρχαία Αμφίπολη, που ιδρύθηκε για να ελέγξει τις πλούσιες σε πρώτες ύλες εκβολές του ποταμού Στρυμόνα. Η διέλευση της Εγνατίας οδού σε μικρή απόσταση από την αρχαία πόλη δί-

νει την ευκαιρία αξιοποίησης του αρχαιολογικού χώρου και πρόσβασης για το ευρύ κοινό.

A.M.

Από την ανασκαφή στην έκθεση

«Αρχαιολογικά ευρήματα. Από την ανασκαφή στην έκθεση. Ο ρόλος της συντήρησης» ήταν το θέμα διάλεξης της Μαρίας Λυκιαρδοπούλου, συντηρήτριας αρχαιοτήτων (Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία, 10.12.2007). Η ομιλήτρια τόνισε ότι στο έργο της αποκατάστασης και της συντήρησης των ευρημάτων είναι σημαντικό και οι επεμβάσεις θα πρέπει να γίνονται με απόλυτο σεβασμό στην αυθεντικότητα και στα μηνύματα που μεταφέρουν τα ευρήματα.

A.M.

Πύργοι Αμοργού

«Οι αρχαίοι πύργοι της Αμοργού» ήταν το θέμα της διάλεξης που έδωσε η Λίλα Μαραγκού, Ομότιμη Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, στις 12.11.2007, στο πλαίσιο των ομιλιών της Εταιρείας των Φίλων του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Η αρχαιολόγος, η οποία έχει εργαστεί επί χρόνια στο νησί, αναφέρθηκε εκτενώς στις θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για τη χρήση των αρχαίων αυτών πύργων των Κυκλάδων. Επρόκειτο για κτίσματα που βρίσκονταν μακριά από τις πόλεις σε θέσεις στρατηγικής σημασίας για να ελέγχουν τα οδικά δίκτυα, ενώ σχετίζονταν και με την προστασία της σοδειάς της περιοχής. Ο πύργος στην Αγία Τριάδα στην Αρκεσίνη είναι ο καλύτερα σωζόμενος ορθογώνιος πύργος στις Κυκλάδες και αποτελεί εξαιρετικό μνημείο.

A.M.

Απολιθωμένες πανίδες σπηλαίων από τη Μακεδονία

Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης (12.12.2007) μίλησε η καθηγήτρια γεωλογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Ευαγγελία Τσουκαλά, περιγράφοντας τον πλούτο των απολιθωμάτων που αποκαλύπτονται στα σημαντικότερα σπήλαια της Μακεδονίας: στο σπήλαιο των Πετραλώνων στη Χαλκιδική, του Αγίου Γεωργίου στο Κιλκίς, αλλά και στην Αρκουδοσπηλιά των Λουτρών Αριδαίας.

Μεταλλεία χρυσού και αργύρου στην αρχαία Ελλάδα

Πρόκειται για το θέμα ομιλίας του καθηγητή του Τμήματος Γεωλογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Μιχάλη Βαβελίδη (Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, 5.12.2007), στην οποία επιχειρήθηκε να δοθεί απάντηση στο ερώτημα της προέλευσης του χρυσού και αργύρου των πολυάριθμων ευρημάτων που φέρνει στο φως η αρχαιολογική σκαπάνη. Στο πλαίσιο σχετικού με το θέμα επιστημονικού προγράμματος, εντοπίστηκαν κοιτάσματα, κυρίως χρυσού, σε θέσεις μη γνωστές από αρχαίες ή μεταγενέστερες πηγές, ίχνη εκμετάλλευσης του πολύτιμου μεταλλεύματος παρατηρήθηκαν και κατά τη βυζαντινή εποχή αλλά και την περίοδο της Τουρκοκρατίας, ενώ στο ερώτημα της προέλευσης οι ειδικοί απαντούν ότι ένα μέρος προέρχεται και από κοιτάσματα της Ελλάδας και όχι μόνο από την Ανατολή (Αίγυπτο, Περσία κ.λπ.).

Υδραυλικά έργα

Καινοτόμα και πρωτοφανή χαρακτήρισε τα υδραυλικά έργα στην ελληνική αρχαιότητα ο καθηγητής του ΕΜΠ Θεοδόσης Τάσιος στην ομιλία του με τίτλο «Υδραυλικά έργα και υδρεύσεις πόλεων στην αρχαία Ελλάδα», στις 31.10.2007 στο Κέντρο «ΓΑΙΑ» του Μουσείου Γουλανδρή. Εκτενώς αναφέρθηκε στην τεχνολογία των Μυκηναίων όσον αφορά στην ύδρευση των πόλεων, στα φράγματα και τα αποξηραντικά έργα, όπως εκείνα στην Κωπαίδα, και στα έργα για την εκτροπή του χειμάρρου στην Τίρυνθα.

A.M.

Γυναίκες μαθηματικοί της αρχαίας Ελλάδας

Αυτό ήταν το θέμα που πραγματεύτηκε στην ομιλία του ο μαθηματικός και συγγραφέας Ευάγγελος Σπανδάγος, παρουσιάζοντας τα αποτελέσματα της πολύ ενδιαφέρουσας έρευνάς του για τις 40 γυναίκες μαθηματικούς της αρχαίας Ελλάδας, άγνωστες σήμερα στους περισσότερους από εμάς (Παλαιά Βουλή, 31.10.2007). Ανάμεσά τους η Αίθρα, μητέρα του Θησέα, η Θεανώ, σύντροφος του Πυθαγόρα

και, κατά πολλούς, υπεύθυνη για την περίφημη θεωρία του μεγάλου μαθηματικού περί χρυσής τομής, η Λασθενεία, που καταγόταν από την Αρκαδία και φαίνεται ότι κατάφερε να φοιτήσει στην Ακαδημία του Πλάτωνα ντυμένη άνδρας.

BIBLIA

Feast-Why humans share food

Martin Jones
εκδ. Oxford University Press,
Οξφόρδη 2007

Όσοι αγαπούν την Ιστορία, είτε είναι αρχαιολόγοι είτε απλά τους ενδιαφέρει να μάθουν πώς ζούσαν οι άνθρωποι, σε ετούτο το βιβλίο θα βρουν την τελετουργική και την κοινωνική σημασία του «γεύματος», από την προϊστορία ως την πιο πρόσφατη ιστορία. Περιμένουμε ανυπόμονα να μεταφραστεί στα ελληνικά, πάντως η πρωτότυπη έκδοση είναι ευκολοδιάβαστη χάρη στη στρωτή γλώσσα και στα καθαρά νοήματα του συγγραφέα, αρχαιολόγου που έχει ειδικευτεί στη μελέτη των αρχαιολογικών καταλοίπων τροφής.

Ώψεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου. (Αν)επίκαιρες αρχαιογνωστικές συμβολές

Μιχάλης Τιβέριος
εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2007

Στη σειρά «Αναγνώσεις του αρχαίου κόσμου» ανήκει η έκδοση αυτή, με σύντομα κείμενα που έχουν κατά καιρούς δημοσιευθεί κυρίως στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο και απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Ο καθηγητής αρχαιολογίας Μ. Τιβέριος καταφέρνει να συνδυάσει εδώ τον πάντα γοητευτικό του λόγο με την επιστημονική γνώση, επιτυγχάνοντας απόλυτα τους στόχους του βιβλίου: «να γίνουν ευρύτερα γνωστοί τομείς της ελληνικής αρχαιότητας, να επισημανθούν πτυχές της που μπορεί να ενδιαφέρουν το σύγχρονο πολίτη, να γεφυρωθούν εποικοδομητικά το παρόν με το παρελθόν, να φανεί εντέλει ότι η γνώση του αρχαίου κόσμου δεν είναι κάτι που πρέπει να αφορά αποκλειστικά τους μελετητές του».

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Οι λέξεις του ιστορικού. Έννοιες-κλειδιά στη μελέτη της Ιστορίας
N. Offenstadt, Gr. Dufaud, H. Mazurel
εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2007

Οι συγγραφείς, καθηγητές Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Paris I/Panthéon-Sorbonne, καλύπτουν ένα σημαντικό κενό στη σχετική εργογραφία με το χρήσιμο αυτό λεξικό, όπου παρουσιάζονται με σαφήνεια οι έννοιες-κλειδιά της ιστοριογραφίας, οι κυριότερες τάσεις και ρεύματα, οι αντιπαράθεσεις μεταξύ διαφορετικών σχολών, καθώς και οι νέες επιστημονικές προσεγγίσεις και τα επιστημολογικά προβλήματα που διατρέχουν τον ιστορικό κλάδο. Η μετάφραση είναι του Κωστή Γκοσιόνα.

Οδηγός στο Ανάκτορο του Νέστορα

Carl Blegen, Marion Rawson
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

«Οι Μυκηναϊκές θέσεις στην περιοχή του και το Μουσείο της Χώρας» είναι ο υπότιτλος του οδηγού, που οδηγεί βήμα προς βήμα τον επισκέπτη στους χώρους του ανακτορικού συγκροτήματος της Πύλου, περιγράφοντάς τους και εξηγώντας τη χρήση τους. Παράρτημα σχετικό με το Μουσείο της Χώρας περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τα ευρήματα του ανακτόρου που εκτίθενται εκεί. Η νέα αυτή έκδοση, σε μετάφραση της Λ. Χατζηφώτη, έχει συμπληρωθεί από τους J. Davis και C. Shelmerdine.

Αιγαίου κύματα. Έργα του Πρωτοκυκλαδικού Πολιτισμού στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης της Αθήνας

Νικόλαος Σταμπολίδης,
Πέγκυ Σωτηρακοπούλου
εκδ. SKIRA, Γενεύη-Μιλάνο 2007

Αφιερωμένη στον πολιτισμό που άκμασε στο προϊστορικό Αιγαίο και ανέδειξε με τα εκθέματά του το Μουσείο Γουλανδρή είναι η έκδοση *Αιγαίου Κύματα*. Συλλεκτικό βιβλίο, που περιλαμβάνει κατατοπιστικά κείμενα, επεξηγηματικούς χάρτες και πλούσια εικονογράφηση για τον πρωτοκυκλαδικό πολιτισμό.

A.M.

Αρχαιολογικές έρευνες και ευρήματα στα Δωδεκάνησα

συλλογικό έργο
εκδ. Σύλλογος για την Μελέτη και Διάδοση της Ελληνικής Ιστορίας, Weilheim/Obb. 2007

Ο αναγνώστης μπορεί να βρει εδώ συγκεντρωμένες ενδιαφέρουσες συνοπτικές μελέτες σχετικά με αρχαιολογικές εργασίες και ευρήματα που έχουν αποκαλυφθεί σε μερικά από τα νησιά του συμπλέγματος των Δωδεκανήσων, γνωρίζοντας παράλληλα ποικίλες πτυχές της ιστορίας τους.

Αμφίπολη-Μια πόλη της αρχαιότητας

συλλογικό έργο
εκδ. Καλειδοσκόπιο/ΙΗ' ΕΠΚΑ,
Αθήνα 2007

Καλαίσθητο, με πλούσια εικονογράφηση και ευσύνοπτα κείμενα, το υλικό του εν λόγω εκπαιδευτικού πακέτου απευθύνεται σε μαθητές των τελευταίων τάξεων του Δημοτικού, οι οποίοι θα θελήσουν να περιηγηθούν την αρχαία Αμφίπολη. Εκτός από μια χαρτοκατασκευή του Γυμνασίου της Αμφίπολης και μια χειροτεχνία με αυτοκόλλητες ψηφίδες για να γνωρίσουν τα παιδιά την τέχνη του ψηφιδωτού, περιέχεται στο πακέτο ένας οδηγός για το Μουσείο, ένα φυλλάδιο με θέμα τη φωτογραφική περιδιάβαση κατά μήκος του ποταμού Στρυμόνα, καθώς και ένα χαριτωμένο βιβλιάρκι που περιέχει το ιστορικό των ανασκαφών στην περιοχή, με βάση τα ημερολόγια του Δημήτρη Λαζαρίδη.

Πετράλωνα: ένα σπήλαιο, μια προ...ιστορία

Γιώργος Κουφός,
Ευαγγελία Τσουκαλά
εκδ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 2007

Πρόκειται για μια συνθετική, δίγλωσση (ελληνικά-αγγλικά) παρουσίαση, που συγκεντρώνει τα επιστημονικά συμπεράσματα πολλών χρόνων έρευνας του Εργαστηρίου Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας του Τμήματος Γεωλογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Για τη συγγραφή του μελετήθηκαν τα οστά 22 διαφορετικών θηλαστικών που ζούσαν στην

περιοχή του σπηλαίου των Πετράλων πριν από 500.000-2.000.000 χρόνια, ενώ στις σελίδες του μπορεί να βρει κανείς και πληροφορίες για την εξέλιξη του ανθρώπινου είδους από τον Homo Erectus έως τον Homo Sapiens. Ο τόμος πωλείται στο εκθετήριο χρηστικών αναμνηστικών ειδών «Λογότυπος», στο ισόγειο του κτιρίου Καραθεοδωρή (Διοίκησης) του Α.Π.Θ.

Λευκαντί-Τούμπα. Μικρή Συμβολή

Αμαλία Καραπασχάλιδου
εκδ. της συγγραφέως, Χαλκίδα 2007

Χρήσιμη αυτή η πολύ σύντομη παρουσίαση τάφων που έχουν αποκαλυφθεί σε οικόπεδα της περιοχής Τούμπα-Λευκαντί στην Εύβοια, καθώς αφενός καταδεικνύεται η χρονική συνέχεια σε σχέση με πρωιμότερους και πλουσιότερους από άποψη ευρημάτων τάφους, αφετέρου αναδεικνύονται και κάποια κοινά στοιχεία με νεκροταφεία της Χαλκίδας.

La peinture all gorique Pompei

Gilles Sauron
εκδ. Picard, Παρίσι 2007

Η λεγόμενη αλληγορική ζωγραφική άρχισε να κοσμεί τους εσωτερικούς τοίχους των ρωμαϊκών επαύλεων στην Πομπηία λίγο πριν το 70 π.Χ., για να πάψει να χρησιμοποιείται λίγες δεκαετίες αργότερα, έχοντας αποδώσει εν τω μεταξύ μερικές από τις γνωστότερες τοιχογραφίες της αρχαιότητας. Μέσα από το βιβλίο των εκδόσεων Picard παρακολουθούμε την εξελικτική πορεία της τέχνης αυτής στο χρόνο, ενώ παράλληλα γνωρίζουμε τις αντιλήψεις των παραγγελιοδοτών τους.

Η Ακρόπολις των Αθηνών

Χρήστος Τσουντάς
εκδ. Εκάτη, Αθήνα 2007

Χάρη στο έργο αυτό μιας από τις σημαντικότερες μορφές της ελληνικής αρχαιολογίας γνωρίζει ο αναγνώστης την ιστορία του Ιερού Βράχου στο πέρασμα των αιώνων, από την αρχαία έως και τη σύγχρονη εποχή. Άξιες λόγου οι λεπτομερείς και ιστορικά άριστες περιγραφές του συγγραφέα όσον αφορά την επισκευή, την τείχιση και τη χρήση της αθηναϊκής ακρόπολης ως φρουρίου αλλά και λατρευτικού χώρου.

Περί καταγωγής. Παλαιoανθρωπολογικά και αρχαιολογικά ευρήματα

Βασίλειος Νικόλτσης
εκδ. Γεωργιάδης, Αθήνα 2007

Από τον συγγραφέα λάβαμε τον δεύτερο τόμο του έργου του που στόχο έχει την «ενδεικτική παρουσίαση του ελληνικού πολιτισμού, ξεκινώντας από τα παλαιότερα –χρονολογικά– παλαιoανθρωπολογικά ευρήματα, που πιστοποιούν την παρουσία του έλλογου και εχέφρονος Ανθρώπου στην ευρύτερη περιοχή της χερσονήσου του Αίμου».

Φιλοσοφία και θρησκεία στην ύστερη αρχαιότητα

Γιάννης Σταματέλλος
εκδ. Εκάτη, Αθήνα 2007

Ένα βιβλίο που εστιάζει στη φιλοσοφία της ύστερης αρχαιότητας, δίνοντας έμφαση στη σχέση των φιλοσοφικών της ρευμάτων με τις επικρατούσες θρησκείες της εποχής.

Χρόνος και αναγκαιότητα στη φιλοσοφία του Παρμενίδη

Carlos Montemayor Romo de Vivar
εκδ. Εκάτη, Αθήνα 2007

Ο μεξικανός ελληνιστής Κάρολος Μοντεμαγιόρ Ρόμο ντε Βιβάρ, ένθερμος αποτιμητής και βαθύς γνώστης της φιλοσοφίας του Παρμενίδη, επιχειρεί να μιήσει τον αναγνώστη στον συναρπαστικό κόσμο του ελληνικού φιλοσοφικού στοχασμού.

Ο Αννίβας διασχίζει τις Άλπεις. Η εισβολή στην Ιταλία και οι Καρχηδονιακοί Πόλεμοι

John Prevas
εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2007

Ο συγγραφέας, με επιτόπια έρευνα, επιχειρήσε να ακολουθήσει τη διαδρομή του Αννίβα και των στραπτών του μέσα από τις Άλπεις, περιγράφοντας μια πορεία δυνατών συγκινήσεων. Ένα έργο που διαβάζεται εξίσου ως μυθιστόρημα και ταξιδιωτικό οδοιπορικό. Τη μετάφραση έχει κάνει η Χριστίνα Ριζοπούλου.

Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας

Charles Diehl
εκδ. Ινστιτούτο του Βιβλίου-Α. Καρδαμίτσα, Αθήνα 2007

Ο συγγραφέας εστιάζει στις κατευθυντήριες ιδέες, τις βασικές γραμμές και τα χαρακτηριστικά στοιχεία του πολιτισμού και της ιστορίας της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Στο τέλος του τόμου παρατίθεται χρονολογικός πίνακας και περιληπτικά η βιβλιογραφία των σημαντικότερων έργων που μπορεί κανείς να μελετήσει ή να συμβουλευθεί.

Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο. Στον αιώνα των Κομνηνών (1081-1180)

G rard Walter
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Νέα έκδοση (η τρίτη στη σειρά, η πρώτη έγινε το 2002) ενός έργου που παρουσιάζει διάφορες όψεις της καθημερινής ζωής όλων των κοινωνικών τάξεων του Βυζαντίου και όχι, όπως συνηθίζεται, μόνο τα γεγονότα που συνδέονται με την αυτοκρατορική διαδοχή, τα πραξικοπήματα, τις δολοφονίες, τις θρησκευτικές έριδες και τους μακροχρόνιους πολέμους της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Κωνσταντίνος Παλαιολόγος. Η τελευταία νύχτα της πόλης

Τσέντομιλ Μιγιάτοβιτς
εκδ. Διόπτρα, Αθήνα 2007

Σε μετάφραση Μιχάλη Δελέγκου, μια ιστορική αφήγηση για την οικογένεια των Παλαιολόγων, το υπόβαθρο της διαδοχής μέχρι τον Κωνσταντίνο, τη βασιλεία του αλλά και την Άλωση της Πόλης, μέσα από τη ματιά διαφορετικών χρονικογράφων των οποίων τα έργα είναι δυσεύρετα.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Μια εξέχουσα προσωπικότης της Εκκλησίας

Ιακώβου (Γεωργίου) Πιλίλη, Επισκόπου Κατάνης
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Η ζωή και το έργο μιας από τις πλέον εξέχουσες προσωπικότητες της Εκκλησίας σε μια λεπτομερή και εμπειριστατωμένη μελέτη από τον Επίσκοπο Κατάνης.

Μακρυγιάννης. Ένα πρόσωπο-μια εποχή

Μαρίζα Ντεκάστρο
εκδ. Ερευνητές-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα 2007

Πλούσια εικονογραφημένο το βιβλίο αυτό είναι το πρώτο στη σειρά «Ένα πρόσωπο-Μια εποχή», βασίζεται στα «Απομνημονεύματα» του στρατηγού Μακρυγιάννη και παρουσιάζει στους μικρούς αναγνώστες –και όχι μόνο– τη δράση και τις ιδέες του μεγάλου αγωνιστή, ενταγμένα όμως στο ιστορικό πλαίσιο της εποχής.

Η απολογία του Οδυσσέως Ανδρούτσου

Μπάμπης Άννινος
εκδ. Εκάτη, Αθήνα 2007

Με παραστατικό τρόπο δίνεται εδώ το χρονικό των τελευταίων ημερών του ήρωα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 από τον ιστορικό και λόγιο Μπάμπη Άννινο.

Καθημερινές ιστορίες για τα καράβια

Βασίλης Κρεμμυδάς
εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2007

Πλούσια εικονογραφημένη έκδοση, με βασικές αλλά ενδιαφέρουσες πληροφορίες γύρω από τα καράβια και τα ταξίδια τους την περίοδο περίπου της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Ιστορία της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας

Δημήτρης Γιάκος
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2008

Τα σημαντικότερα έργα της ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας του 19ου και 20ού αιώνα και η εξέλιξη της σε σύγκριση με την παγκόσμια λογοτεχνία του είδους περιλαμβάνονται στις σελίδες του βιβλίου αυτού. Χρήσιμη μελέτη για τους λειτουργούς όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων αλλά και κάθε αναγνώστη που απλώς ενδιαφέρεται για το θέμα.

Το Κονάκι στον Πρόδρομο Καρδίτσας

εκπαιδευτικό πρόγραμμα εκδ. ΛΔ' ΕΠΚΑ-Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Θεσσαλίας-Δήμος Κάμπου, Καρδίτσα 2007

Η ιστορία ενός τσιφλικόσπιτου που χτίστηκε στα τέλη της Τουρκοκρατίας, κοντά στο χωριό Πρόδρομος της Καρδίτσας, και σήμερα στεγάζει

τα γραφεία και το εργαστήριο συντήρησης της ΛΔ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Στο φυλλάδιο αυτό όμως, που συνοδεύει σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της ΛΔ' ΕΠΚΑ, βρίσκουμε και άλλες, γενικές πληροφορίες: για την ιστορία της κατοίκησης κατά την αρχαιότητα, την επιστήμη της αρχαιολογίας και τις μεθόδους της.

Οκτώβριος 1940: Η επίθεση εναντίον της Ελλάδας όπως την είδαν οι Ιταλοί

συλλογικό έργο
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2008

Ένα βιβλίο γραμμένο από Ιταλούς και με βάση μόνο ιταλικές πηγές σχετικά με την επίθεση εναντίον της Ελλάδας τον Οκτώβριο του 1940, τονίζει ότι η αιματοχυσία στα αλβανικά βουνά ανάμεσα σε δυο λαούς που διατηρούσαν πάντα άριστους φιλικούς δεσμούς ήταν ανούσια και άσκοπη. Η μετάφραση είναι της Ελένης Τουλούπη.

Ψηφίδες ιστορίας και πολιτικής του 20ού αιώνα

Φίλιππος Ηλιού
εκδ. Πόλις, Αθήνα 2007

Η κριτική σκέψη του συγγραφέα ξετυλίγεται στο πολυσέλιδο έργο, που εστιάζει στην πρόσφατη ιστορία και πολιτική του τόπου, προβληματίζοντας και κεντρίζοντας σίγουρα το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Η επιμέλεια ανήκει στους Άννα Ματθαίου, Στρατή Μπουρνάζο και Πόπη Πολέμη.

Να σου πω εγώ πώς θα μάθουν γράμματα

Σούλα Μητακίδου, Ευαγγελία Τρέσσου
εκδ. Καλειδοσκόπιο, Αθήνα 2007

«Τσιγγάνες μιλούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους» είναι ο υπότιτλος της πρωτότυπης αυτής μικρής μελέτης. Για τη συγγραφή της αφορμή στάθηκε τυχαία συνομιλία των Α. Μάγκα και Κ. Μπεμπέ –προέδρου και γραμματέα αντίστοιχα στον Πανελλήνιο Εκπολιτιστικό, Μορφωτικό, Δημοσυργικό Γυναικείο Σύλλογο Ρομ Δενδροποτάμου– με τις συγγραφείς, που εντυπωσιάστηκαν από την ενάργεια με την οποία περιέγραφαν τα προβλήματα της εκ-

παίδευσης των παιδιών τους και την καθαρότητα των λύσεων που πρότειναν οι συνομιλήτριές τους.

Η ανάταξη της ερώτησης στο μάθημα των κλασικών γλωσσών

Νικόλαος Καλοσπίρος
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Μια εμπειριστατωμένη μελέτη σχετικά με το πρόβλημα του είδους και της φύσεως των ερωτήσεων που υποβάλλονται στους μαθητές τόσο κατά την καθημερινή σχολική εκπαιδευτική διαδικασία ερμηνείας των κλασικών κειμένων όσο και κατά τις εξετάσεις.

Το Γυμνάσιο της Καρδίτσας

Θωμάς Παπατριανταφύλλου
εκδ. Μουσείο της Πόλης-Δημοτικό Ιστορικό Λαογραφικό Μουσείο Καρδίτσας «Λ. & Ν. Σακελλαρίου», Καρδίτσα 2007

Ο συγγραφέας επιχειρεί να καταγράψει την πορεία στο χρόνο ενός κτιρίου που κατασκεύασε ο Δήμος Καρδίτσας βόρεια του «Τζαμιού της Αγοράς» (Ταρσί Τζαμί), στη θέση του παλιού τουρκικού νοσοκομείου, και το οποίο συνδέεται στενά με την εκπαιδευτική και πνευματική ιστορία της περιοχής.

Ο Πηνειός της Τέχνης

Γιάννης Ρούσκας
εκδ. του συγγραφέα, Αθήνα 2007

Ένα πλούσιο εικονογραφικά βιβλίο, όπου μπορεί να βρει κανείς λογής λογής απεικονίσεις του Πηνειού σε ποικίλα έργα τέχνης (χαρτακτική, ζωγραφική, γλυπτική, ψηφιδωτό, επιστολικά δελτάρια, γραμματόσημα), καθώς και κείμενα με κατατοπιστικές περί του θέματος πληροφορίες.

Τα τελευταία σημειωματάρια

Φρίντριχ Νίτσε
εκδ. Κέδρος, Αθήνα 2007

Σε μετάφραση από τα αγγλικά Γ. Καράμπελα και σε επιμέλεια R. Brittner, μια επιλογή από τις σημειώσεις που κρατούσε ο φιλόσοφος κατά τα τελευταία παραγωγικά χρόνια του, οι οποίες δίνουν μια αντιπροσωπευτική εικόνα των όψιμων σκέψεών του για κεντρικά θέματα των τελευταίων μεγάλων κειμένων του: το καθήκον, τη θέληση για δύναμη, τη συνειδητοποίηση, το ευ ζην.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

Τα ρόδα της μοναξιάς

Jacqueline de Romilly
εκδ. Κοινός Τόπος Ψυχιατρικής,
Νευροεπιστημών και Επιστημών
του Ανθρώπου, Θεσσαλονίκη 2007

Σε έξι μικρά δοκίμια η γνωστή ελληνίστρια συγγραφέας επιχειρεί να περιγράψει, με αφετηρία τα αντικείμενα που την περιβάλλουν, χωρίς παραποιήσεις, την κατάδυση στα εσώτερα της συναισθηματικής ζωής, έχοντας ως οδηγό τη διαδρομή προς την «ελεύθερη εσωτερική κίνηση», όπως ονομάζει η ίδια τη μέθοδό της. Η μετάφραση έχει γίνει από την Άννα Σπυράκου.

Διονύσιος Σολωμός

Γεώργιος Καλοσογούρος
εκδ. Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής
Τραπέζης, Αθήνα 2007

«Αντί ευχών» και για φέτος το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης επέλεξε ολιγοσέλιδη καλαίσθητη έκδοση με ημιπελή μελέτη του Γ. Καλοσογούρου (1853-1902), που ο ίδιος την προόριζε για εισαγωγή στη δική του μετάφραση των ιταλικών ποιημάτων του Σολωμού και η οποία δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στα *Παναθήναια* του 1902.

Νεοκλασικές πόλεις στην Ελλάδα (1830-1920)

Δημήτρης Φιλιππίδης
εκδ. Μέλισσα, Αθήνα 2007

Ένα εξαιρετικό από κάθε άποψη λεύκωμα, που συγκεντρώνει στοιχεία για τη νεοκλασική αρχιτεκτονική διαφόρων πόλεων ανά την Ελλάδα (Αθήνα, Πάτρα, Ναύπλιο, Ερμούπολη κ.λπ.). Στόχος του συγγραφέα είναι να συνθέσει μια τοιχογραφία μικρών και μεγάλων οικισμών με τρόπο τέτοιο ώστε να φανεί η ποικιλία των εφαρμογών του θεσμού της νεοκλασικής πόλης. Το έργο δεν θα μπορούσε, ωστόσο, παρά να θεωρηθεί και μια πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη, καθώς βασίζεται και σε επί τόπου έρευνα, ο καθηγητής Δημήτρης Φιλιππίδης έχει ανατρέξει σε αρχεία, μονογραφίες και άλλες πηγές για την τεκμηρίωση των κειμένων του, ενώ οι φωτογραφίες αναδεικνύουν ποικίλα από τα εναπομείναντα δείγματα της νεοκλασικής αρχιτεκτονικής και σίγουρα προβληματίζουν για το μέλλον τους και την προστασία τους.

Ήπειρος-Θεσσαλία-Μακεδονία Μέσα από το φακό του Αριστοτέλη Ζάχου, 1915-1931

λεύκωμα
εκδ. Μουσείο Μπενάκη, ΕΛΙΑ,
Ίδρυμα Π. & Ε. Μιχαηλί, Αθήνα 2007

Ουσιαστικά ο δεύτερος τόμος της έκδοσης του φωτογραφικού αρχείου του αρχιπέκτου Α. Ζάχου. Εξαιρετικές οι φωτογραφίες, συνοδεύονται από κείμενο της καθηγήτριας ΕΜΠ Μ. Καρδαμίτση-Αδάμη. Αξίζει να σημειώσουμε ότι εδώ περιλαμβάνεται και μια μελέτη του ίδιου του Α. Ζάχου, η οποία χρονολογείται στα 1911.

Σαντορίνη. Χαρακτικά και Σχέδια

Νίκος Γρηγοράκης
εκδ. Πνευματικό Κέντρο «Μέγαρο
Κκύζη», Αθήνα 2007

Δίγλωσσο λεύκωμα (ελληνικά-αγγλικά), στις σελίδες του οποίου έχει συγκεντρωθεί με πολύ μεράκι ένας μεγάλος αριθμός έργων τέχνης και χαρακτηριστικών (μέσα 19ου-τέλη 20ού αιώνα). Τα έργα συνοδεύουν κείμενα με γενικές πληροφορίες για τις καλλιτεχνικές τάσεις της εποχής, καθώς και σύντομα βιογραφικά των καλλιτεχνών. Νομίζουμε ότι πρόκειται για μια αξιόλογη έκδοση τόσο για τους φίλους όσο και για τους ήδη ή δυνάμει επισκέπτες του νησιού.

Από την Αθήνα στη Βαμβέργη: Η ζωή του πρώτου βασιλικού ζεύγους της Ελλάδος Όθωνος και Αμαλίας μετά το 1862

εκδ. Μουσείον της Πόλεως των
Αθηνών, Ίδρυμα Βούρου-Ευταξία,
Αθήνα 2007

Σε μετάφραση του καθηγητή Στέλιου Λυδάκη, ο κατάλογος αυτός έκθεσης που έγινε στο παρελθόν στη Γερμανία, συγκεντρώνει σημαντικές μελέτες γερμανών επιστημόνων που ως στόχο έχουν να συμβάλλουν στην κατανόηση μιας σημαντικής περιόδου της νεότερης ελληνικής ιστορίας.

Βασίλισσα Αμαλία 1818-1875

κατάλογος έκθεσης
εκδ. Μουσείον της Πόλεως των
Αθηνών, Ίδρυμα Βούρου-Ευταξία,
Αθήνα 2007

Γερμανοί και έλληνες ειδικοί ερευνούν σε βάθος την προσωπικότητα και το έργο της βασίλισσας Αμαλίας, αναφερόμενοι και σε βασικά χαρακτηριστικά της εποχής δράσης της. Πολύ καλή η τεκμηρίωση του έργου και η εικονογράφηση, καθώς και η μετάφραση του καθηγητή Στέλιου Λυδάκη. Ο εν λόγω κατάλογος συνόδευε έκθεση που πραγματοποιήθηκε στο Oldenburg της Γερμανίας το 2004.

Έπαθλον

πρακτικά συνεδρίου
εκδ. Δήμος Πόρου, Αθήνα 2007

Σε επιμέλεια Ελένης Κονσολάκη-Γιαννοπούλου, έφτασε στα Γραφεία Σύνταξης του περιοδικού μας ο πρώτος τόμος του αρχαιολογικού συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στον Πόρο από τις 7 έως τις 9 Ιουνίου 2002 προς τιμήν του Αδώνιδος Κύρου. Πολλοί καταξιωμένοι ερευνητές από ποικίλους επιστημονικούς τομείς συμμετείχαν με ομιλίες τους, οι οποίες κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα αρχαιολογικού κυρίως ενδιαφέροντος.

Mediterranean Crossroads

πρακτικά συνεδρίου
εκδ. Ίδρυμα Πιερίδη, Αθήνα 2007

Σε επιμέλεια Anthony Pace και Σοφίας Αντωνιάδου, η πολυσέλιδη έκδοση του Ιδρύματος Πιερίδη περιέχει τα πρακτικά του ομότιτλου συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα τον Μάιο του 2005, στο πλαίσιο ευρύτερης έρευνας με θέμα τις μετακινήσεις πληθυσμών και πολιτισμών στην περιοχή της Μεσογείου από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή.

Ανθέμιον

περιοδική έκδοση
τεύχος 17 (Νοέμβριος 2007)

Το τεύχος αυτό της Ένωσης Φίλων Ακροπόλεως είναι αφιερωμένο στον καθηγητή Θεόδωρο Σκουλικίδη, με αφορμή την ημερίδα που διοργανώθηκε στη μνήμη του στις 25 Νοεμβρίου 2006. Το επιστημονικό έργο του υπήρξε πολυσχιδές και διεθνώς πρωτοποριακό, ενώ η συμβολή του στο πολυετές έργο αποκατάστασης των μνημείων της Ακρόπολης ήταν σίγουρα πολύτιμη.

Ο Μέντωρ

περιοδική έκδοση
τεύχος 85 (Δεκέμβριος 2007)

Ανάμεσα στα κείμενα που περιλαμβάνονται εδώ, σημειώνουμε εκείνο του ιστορικού και γεωγράφου Α. Μηλιαράκη (1841-1905), βασισμένο σε χειρόγραφο πρόγραμμα εορτής που οργανώθηκε στις 28 Αυγούστου 1834 με αφορμή την πρώτη, συμβολική, αναστήλωση αρχαίου μνημείου στη Νέα Ελλάδα, ενός σπονδύλου κίονα του Παρθενώνα. Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και το κείμενο του Στ. Ήμελλου «Οι περιπέτειες της Δήμητρας, λατρευτικού αγάλματος του ιερού της Ελευσίνας».

Τετράδια Μουσειολογίας

περιοδική έκδοση
τεύχος 4 (2007)

Προσεγμένο και με ενδιαφέροντα άρθρα, το τέταρτο τεύχος των *Τετραδίων Μουσειολογίας* σηματοδοτεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Σημείωμα της Συντακτικής Επιτροπής, «μια ακόμη περίοδο γόνιμου προβληματισμού για τη μουσειολογία και την κριτική θεώρηση του μουσειακού έργου και του τοπίου της πολιτισμικής δράσης». Παράλληλα, κυκλοφορεί και το πρώτο ηλεκτρονικό Newsletter της έκδοσης.

Αρναία

περιοδική έκδοση
τεύχος 76 (Ιούλιος-Σεπτέμβριος
2007)

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το κεντρικό άρθρο του Γιάννη Κύρκου Αικατερινάρη, αρχιτέκτονα, με τίτλο «Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Χαλκιδικής. Το παράδειγμα της Αρναίας».

Τάλως

περιοδική έκδοση
τόμος ΙΔ' (2006) & ΙΕ' (2007)

Αφιερωμένος σε πράξεις του ρεθεμινιώτη νοταρίου Τζώρτζη Τρωίλου είναι ο ΙΔ' τόμος της περιοδικής έκδοσης του Ινστιτούτου Κρητικού Δικαίου, ενώ ο αμέσως επόμενος τόμος περιλαμβάνει τα πεπραγμένα του συνεδρίου «Συνάντηση για το Κρητικό Δίκαιο» (1-2 Οκτωβρίου 2005).